

Slovo k povzbuzení na neděli 28. května 2023, na Slavnost Seslání Ducha svatého – A
Biblická čtení: Sk 2,1-11; Ž 104; 1Kor 12,3b-7.12-13; Jan 20,19-23

Milé sestry, milí bratři,

dnešní neděle, zejména její bohoslužba, zpřítomňuje **padesátý den** od Kristova zmrtnýchvstání, desátý po jeho nanebevstoupení. Byl to **židovský Svátek týdnů** (*Šavuot*) připomínající dání Tóry na hoře Sinaj, **den Letnic** („na začátku léta“), kdy je **seslán** Kristem slíbený **Duch Svatý**. Jednou provždy. Jako **Utěšitel a Přímluvce** (*Paraklétos*), jako **síla veškeré další Kristovy přítomnosti** na zemi, zvláště té tajemné v církvi a křesťanství.

V prvním čtení máme před sebou biblické svědectví o této jedinečné události. Pouze **Lukáš** – sám původem pohan, později spolupracovník svatého Pavla – nám o ní podává zprávu ve svých Skutcích apoštolů: Nejprve o **podivuhodných průvodních jevech** seslání Ducha Svatého, o hukotu, větru a ohnivých plamenech, následně o **mluvení** Duchem obdařených ve vytržení a v různých **jazycích** a o **porozumění posluchačů**, kteří je slyšeli mluvit (jakoby) «ve své rodné řeči». Kdybychom četli perikopu až do konce, slyšeli bychom i rozdílné **reakce** okolí: «(Jedni) žasli a v rozpacích říkali jeden druhému: „Co to má znamenat?“. Ale jiní říkali s posměškem: „Jsou opilí“».

O Letnicích se tak **naplnilo staré Joelovo proroctví**, že Duch Hospodinův, od počátku stvoření ve světě přítomný jako Boží Moudrost a Dech života, bude (Mesiášem) seslán v posledních dnech na všechny lidi, a všichni se tak stanou Božími proroky. Naplnil se především **Ježíšův slib**, že místo něj bude seslán «**jiný utěšitel** (*deuteros paraklétos*)», který způsobí, že Kristus zůstane ve světě tajemně **přítomen** i po svém odchodu do nebe. Ježíšův slib, že zde bude **jeho přítomnost**, která si bude chtít stále podmaňovat lidská srdce a vést je k Bohu, dobru a lidem.

Biblické svědectví, že Duch Svatý je **vylit na všechny v domě** – na apoštoly i neapoštoly, muže i ženy – nám nejprve připomíná, že **Bůh** se opravdu chce dát **všem**, že Kristova blízkost chce být **pro všechny**. Je to **Duch Svatý**, který chce stále znovu a znovu z nebe **snášet Božího Syna** do srdcí a životů lidí. **Boží Láska** se chce znovu vlévat do nitra každého člověka, který se jí jen otevře, a dávat jeho životu **nový Boží tvar** uskutečňující se v činu víry, naděje a lásky. Což není nic jiného než ono kýžené **rození se Krista v nás**. Jež se může dít jen **skrze Ducha**.

Na toto vylití je však třeba také **čekat**, ztišit se **v sobě** a zároveň zůstat **otevřen**. Ne nepodobně těm, co byli v oné jeruzalémské místnosti o novozákonních Letnicích. Jak si něco takového představit, zkusil vystihnout i ne jeden malíř. Kupříkladu takový **Giotto**, geniální italský malíř přelomu 13. a 14. století, jehož tvorba znamená již jakousi „první vlašťovku“ blížící se renesance, ve známé kapli rodiny Scrovegni v Pádově namaloval **výjev Letnic** tak, že apoštoly a ženy shromáždil do jakési místnosti, jejíž architektura spíše připomínala zahradní altán či přístřešek než dům v Jeruzalémě; byly to jen ozdobné é sloupy a nad nimi střecha. Šlo sice spíše o jakousi obecně používanou předrenesanční stylizaci – takto se „interiéry“ znázorňovaly i při jiných příležitostech – , nicméně v případě **metafory horní místnosti** jeruzalémského domu jakožto našeho **srdce** je Giottova freska více než **výmluvná**: Tak nějak – **otevřené i zavřené** – by mělo totiž být naše **nitro** před Bohem. Měla by mu být vlastní podstatná **otevřenost** Bohu, lidem a světu a zároveň určité **ztišení**, poodstoupení od všech vlivů světa, aspoň nějaké **zavření se** zlým zbytečností; obojího je k přijetí Boha, Božího Ducha potřeba...

Podivuhodné jevy provázející seslání Ducha svatého – hukot, vítr a oheň – nám zase připomínají, že je to i určitá **extaticnost**, posvátné chvění, pohyb a zápal, které ke křesťanské duchovní **zkušenosti** také nějak patří. Extaticnost nemusí být vždy jen průvodním jevem náboženských bludů, sugescí či symptomem začínající psychické choroby. Může být i **autentická, křesťanská, vpravdě mystická**.

Kritériem její autenticity je pak to, k čemu nás taková zkušenost **vede**: Pokud také **ke snaze o jednotu s Bohem a lidmi**, pak máme naději, že autentická je, že je opravdu projevem, dílem, **darem Ducha Svatého**, který nějak snesl i do našeho života **Krista**.

Dále máme před sebou **zázrak mluvení v jazycích a porozumění jim**. Jednou z jeho základních duchovních interpretací – v praxi nejspíše šlo o aramejštinu či hebrejštinu, jazyky andělské, biblické – je jeho četba jakožto prvotiny či metaforu **smíření mezi lidmi** vlivem křesťanské **zvěsti**. Anebo jako prototyp síly křesťanské zvěsti se **vyslovit ve všech jazycích a kulturách, inkulturovat se**.

Už raná křesťanská exegeze tak četla v události Letnic „**anti-Bábel**“: Jestliže při stavbě babylónské věže až do nebe – z pýchy lidí – byly zmateny jejich jazyky, že si přestali rozumět a začali na sebe řevnit, pak **Duch Svatý** přinášející do srdcí a životů lidí **Kristovo evangelium** má sílu lidí zase **sjednotit** – dát jim porozumět si, smířit se, spřátelit se navzájem. Pokud se všichni lidé aspoň nějak, každý třeba i nějak po svém, znovu **otevřou Bohu**, Božímu Duchu, Boží Lásce. Neboť ona opravdu chce Boha znovu a znovu snášet do srdcí všech lidí, a to dokonce v mnoha podobách.

Nejeden křesťanský myslitel – počínaje podivuhodným středověkým mystikem Joachinem da Fiore a leckterým současným teologem konče – byl a je proto nějak přesvědčen, že je to právě **Duch Svatý**, který z Božích osob nejvíce spojuje. Vždyť vane i mimo hranice křesťanství (což je i oficiální učení katolické církve), a proto **jeho silou** mohou dojít Boha a vzájemného **smíru** všichni lidé a nakonec také všechna náboženství. Jen se mu skutečně **otevřít**...

Je toho tedy nekonečně **mnoho**, o čem bychom se mohli pokusit **rozjímat** v souvislosti s Duchem Svatým, tím Třetím, nejtajemnějším Božím. Kéž bychom však od teorie raději popostoupili **k praxi, k otevření se mu jako ohni**, který zapaluje a osvětluje, jako **větru**, který vede a vane, přestože není vidět, a jako **vodě**, která dává život, padá shůry, je stále táž, a přesto působí životadárně v různých prostředích.

Že Duch Svatý jako Boží láska je nabídnut všem, překrásně vyjádřil v jednom ze svých kázání **sv. Cyril Jeruzalémský**, jeden z otců 4. století, snaže se vysvětlit, proč Kristus přirovnal Ducha k vodě: «Proto, že na vodě všechno záleží, že z ní žijí rostliny i živočichové, že jako déšť sestupuje z nebe, že prší stále stejná, a přece má rozmanité účinky: jinak působí na palmu a jinak na révu; a ve všem je vším. Je to stále stejná voda a neexistuje žádná jiná; déšť se přece sám nemění a nepadá pokaždé jiný. Přece však tím, že se přizpůsobuje složení přijímajícího prostředí, působí právě to, co je potřebné a náležité. A stejně je tomu také u Ducha Svatého. Ačkoli je jeden, stále stejný a nedělitelný, přiděluje každému milost, jak sám chce. A jako na vyschlém stromě, když dostane vodu, vyrazí výhonky, tak i hříšná duše, obdařená v pokání darem Ducha Svatého, přináší ovoce spravedlnosti. Je to vždycky jeden a týž Duch Svatý, přece však na Boží pokyn a v Kristově jménu působí nejrůznější mocné činy».

Milé sestry, tak nějak tomu s Duchem Svatým je, věříme. A chceme-li si snad odnést nějaký docela **praktický impuls**, jak v nás – s pohledem na den Letnic – chce také působit voda Ducha Svatého, již se dnes máme klidně jakoby **opít**, možná je to právě pozvání k celoživotní snaze **o opak Babylónu: Nemáme** chtít nějakou stavět věž až do nebe; při tom se vždy zmatou naše jazyky a zrodí se zášť. Ale **máme** usilovat – vycházejíce z otevřené místnosti svého srdce – **o mír a smír mezi lidmi**, uvěřajícimi z míru, z přátelství s Bohem. Což je potřeba nejen ve velkém, ale i v malém světě, jež je aspoň částečně v naší nebohé moci.

Možná právě to chce **v dnešní době** Duch Svatý v lidech **působit** ze všeho nejvíce, nazval-li nás Kristus přáteli svými i mezi sebou. Neboť **přátelství a láska**, láska a smír, přátelství a porozumění, empatie a dobro mají k sobě mají velmi blízko...